

Γράφει ο Μπάμπης Ράκης - bambisrakis@cytanet.com.cy

ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η πρώτη «Σαντέζα» που ήρθε το 1900 στην Κύπρο και τραγουδούσε σε «Καφέ Σαντάν»

Ηιστορία είναι παλιά. Αρχές του 1900. Μου την διηγήθηκε ένας γέρος νησιώτης, παλιός θαλασσινός, που το καϊκι του έδενε στην Λάρνακα όταν έρχονταν στην Κύπρο. Τον γνώρισα στο φτωχοκομείο στην Λευκωσία το 1953. Ήταν περίπου 75-80 χρόνων. Ο ίδιος έλεγε ότι το 1900 ήταν νέος όταν ανέλαβε το καϊκι του πατέρα του.

Θυμόταν πολλά πράγματα, ο μπάρμπα Μαθαίος, για την ζωή των ανθρώπων μας τότε και οι ιστορίες του είχαν πολύ ενδιαφέρον. Μίλαγε για την θάλασσα, για τα εμπορεύματα, που μετέφερε, για τα λιμάνια που έδενε το καϊκι του. Όμως σαν νέος και θαλασσινός μίλαγε περισσότερο για τους τόπους που πήγαινε, σε κάθε λιμάνι που έδενε το καϊκι. Μίλαγε για τα «Καφέ Σαντάν», και για τα «Καφέ Αμάν», ξακουστά κέντρα διασκέδασης, της τότε εποχής. Στην Ευρώπη, οι άνθρωποι υποδέχτηκαν τον εικοστό αιώνα, με μια φρενίτιδα ενθουσιασμού και αγαλλίασης. Τα πάντα έδειχναν τόσο όμορφα και γαλάνια, που όλοι πίστευαν πως και τα χρόνια που θα επακολουθήσουν θα είναι ευχάριστα, χαρούμενα και διασκεδαστικά. Το 1914 ήταν ακόμη μακριά. Πολύ μακριά ήταν ακόμη και το 1922.

Μιλάμε φυσικά για τους πλούσιους που μπορούσαν να αγοράσουν ωραία και ακριβά ρούχα, κοσμήματα και αρώματα για τις θηλυκές υπάρξεις τους, και τα βράδια οι «καθώς πρέπει» κύριοι συνοδεύοντας νεαρές, συνήθως από το εξωτερικό, ή εξ' ανάγκης, τις συζύγους των έμπαιναν στην άμαξά τους και όδευαν προς τα κέντρα διασκέδασης που συνήθως ήταν το θέατρο ή σε σπίτια για κοσμήκες συγκεντρώσεις.

Όμως τα περισσότερα βράδια έβγαιναν εντελώς μόνοι οι «καθώς πρέπει» κύριοι. Σε τέτοιες περιπτώσεις ο αμαξάς τους, πάντα πιστός και εχέμυθος, δεν ήθελε διαταγή.

Οδηγούσε την άμαξα στα γνωστά λημέρια της Αθήνας όπου ήταν σταματημένες και άλλες πολλές άμαξες, στον δρόμο που ήταν τα φριμούμενα για την εποχή «Καφέ Σαντάν».

Εκεί τα πάντα θύμιζαν Παρίσι. Στρογγυλά τραπέζια, με κόκκινα τραπεζομάντηλα, καθαρά ποτήρια χαμπλός φωτισμός. Απέναντι τη σκηνή και κάτω οι μουσικοί που θα συνόδευαν τις «ξένες» καλλιτέχνιδες. Γέμιζαν τα τραπέζια με «καθώς πρέπει κυρίους» αλλά και τους γνωστούς «λιμποκοντόρους»-νέους πλουσίων οικογενειών αλλά «άφραγκους», διότι οι γονείς τους δεν τους έδιναν χρήματα, παρά ελάχιστα, διότι γνώριζαν που θα τα ξεδεύουν. Όλοι περίμεναν να αρχίσει η μουσική και να ανοίξει η αυλαία.

Κάποτε η μουσική άρχιζε και η άνοιγε η αυλαία. Νέες και όμορφες κοπέλες έβγαιναν την σκηνή και με την συνοδεία της μουσικής άρχισαν να τραγουδούν και να χορεύουν σε ρυθμούς καν-καν. Το τραγούδι πνιγόταν από τις τα επευφημίες και τα χειροκροτήματα των θαμώνων, που ενθουσιασμένοι από την θέα των όμορφων κοριτσιών, κυρίως την στιγμή που ύψωναν τις φούστες τους.

Αλλά ας γυρίσουμε στην αρχή της ιστορίας μας. Δεν ήταν όλα ρόδινα στα «Καφέ Σαντάν» στην Αθήνα. Οι «καλλιτέχνιδες» δεν ήταν όλες νέες και όμορφες Γαλλίδες από το Παρίσι. Οι περισσότερες ήταν από τα Βαλκάνια και μάλιστα «κάποιας πλικίας», ανάμεσά τους και Ελληνίδες με ψεύτικο γαλλικό όνομα.

Η σκληρή δουλειά και οι άθλιες συνθήκες εργασίας τις γερνούσαν πρόωρα. Δεν μπορούσαν να συναγωνιστούν τις νεότερες, που συνεχώς και κατέφθαναν από την Ευρώπη. Τότε τα αφεντικά έδιωχναν τις παλιές ήταν για αυτούς γριές. Οι άμοιρες έμεναν χωρίς χρήματα και

στέγην. Πίγαιναν μέχρι το λιμάνι και παρακαλούσαν τους ναυτικούς να τις πάρουν μαζί τους σε όποια χώρα θα έδεναν. Μια τέτοια «Σαντέζα» πλοσίασε τον καπετάν-Μαθαίο- τότε έτσι τον αποκαλούσαν- και τον παρακάλεσε να την πάρει με το καϊκι του οπουδόποτε μακριά. Ο ίδιος το θυμίθηκε, όταν τον συνάντησε στο φτωχοκομείο, και άρχισε να μου δημιγείται διάφορες ιστορίες της ζωής του, και την περίπτωση με την «Σαντέζα».

«Είχε μια παράξενη προφορά. Δεν ήταν Ελληνίδα». «Έγω πάω για Κύπρο, θα δέσω στο λιμάνι της Λάρνακας- της

είπα». «Πάρε με καπετάνιε μου όπου θες, και ο Θεός θα στο ξεπληρώσει». «Βικτώρια την λέγανε- δυστυχισμένη γυναίκα. Φορούσε ένα μακρύ παλιό και ξεβαμμένο από τον καιρό, κόκκινο φουστάνι. Αυτά ήταν όλα της τα ρούχα».

«Οταν έδεσα στην Λάρνακα την πίρα σε κάποιο γνωστό μου στην παραλία που διατηρούσε τα βέρνα και το βράδυ έρχονταν κάποιοι μουσικοί «αμαναντζίδες», και προσπαθούσαν να διασκεδάσουν τους πελάτες-όλοι άνδρες φυσικά- με τους αμανάντζες τους». «Μόλις την είδε, μου είπε

μπροστά της : «Μα αυτή είναι γριά. Τι να την κάνω;» «Ξέρω και τραγουδώ αφεντικό πολλά Σμυρναϊκά τραγούδια. Να σου τραγουδήσω -ένα-δύονα με ακούσεις»; «Χωρίς να πάρει απάντηση άρχισε να τραγουδά με μια βραχνή φωνή». «Την κράπτω με ένα όρο. Δεν θα πληρώνεται. Θα σκουπίζει και θα οφουγγαρίζει το μαγαζί. Θα μαγειρεύει, θα πλένει τα πάτα. Και το βράδυ θα κάθεται δίπλα στους «αμαναντζίδες». Αν το ζητήσουν οι πελάτες θα λέει ένα-δύο τραγούδια. Θα τρώει δωρεά και θα κοιμάται σε μια γωνιά του μαγαζιού μόλις φύγουν οι πελάτες».

Αυτή είναι η ιστορία της Βικτώρια, της πρώτης «Σαντέζας» που ήρθε στην Κύπρο το 1900, όπως μου την διηγήθηκε το 1953, ο άλλοτε καπετάν-Μαθαίος, τρόφιμος και αυτός τότε, του φτωχοκομείου.

Αυτά για σήμερα. Καλή σας μέρα.

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ!

Η επιτυχία τής στήλης «Ενας φίλος ήρθε από τα παλιά φορτωμένος με χιλιάδες αναμνήσεις» που γράφουν ο ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ και ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΗΣ κάθε Τετάρτη στον «Κόσμο της Τρίτης Ηλικίας» και αγαπάσατε, μάς επιβάλει να την αυξήσουμε σε δύο σελίδες για να δώσουμε την ευκαιρία στους αναγνώστες μας να δημοσιεύσουν τις δικές τους αναμνήσεις με φωτογραφίες από σημαντικές στιγμές της ζωής τους στους Αντίποδες. Μόνο με τη βοήθειά σας θα καταγράψουμε για τις επόμενες γενιές τη ζωή, τους αγώνες, τις θυσίες, τα μεγάλα έργα και τους αρχιμάστορές τους μετανάστες που ήρθαν με το τίποτε και έφτιαξαν τα πάντα για την οικογένειά τους και για την Ελλάδα. Οι αναγνώστες μας θα μπορούν ακόμη ν' απαντούν στις απόψεις τού Γρηγόρη και τού Γιώργου, ή και να συμπληρώνουν τις αναμνήσεις τους.

Την επικοινωνία σας με τη στήλη, «Ενας φίλος ήρθε από τα παλιά φορτωμένος με χιλιάδες αναμνήσεις», μπορείτε να στείλετε με e-mail: kosmos@kosmos.com.au ή στη διεύθυνση: Shop 7/5 Belgrave St, Kogarah, NSW, 2217

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα κείμενά σας θα διορθώνονται για τυχόν λάθη, αλλά δεν θα αλλοιώνονται και οι φωτογραφίες σας θα επιστρέφονται αμέσως μετά τη δημοσίευση.

**ΓΡΑΨΕ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΤΟΝ «ΚΟΣΜΟ» ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΣΟΥ**